

**COLOCVIUL INTERNAȚIONAL DE ȘTIINȚE ALE LIMBAJULUI
„EUGENIU COȘERIU” (CISL)
ediția a XVII-a, format hibrid**

**UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA, ROMÂNIA
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ „YURII FEDKOVICI”, CERNĂUȚI, UCRAINA
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA, CHIȘINĂU, REPUBLICA MOLDOVA**

TIMP ȘI LIMBAJ

**UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA
20-24 septembrie 2023**

Considerat una dintre manifestările științifice de referință dedicate marelui lingvist român, Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului „Eugeniu Coșeriu” (CISL) se reîntoarce, după trei ediții care au avut loc la Cernăuți și Chișinău (2017-2019-2021), acasă, la Suceava. Colocviul a fost întemeiat aici în 1992 de Coșeriu însuși, alături de Dumitru Irimia și Mihail Iordache, decanul de atunci al facultății sucevene de Litere. Coșeriu a și participat la toate edițiile, ultima în 2001, cu un an înainte de trecerea sa în eternitate. În semn de omagiu, organizatorii au decis mai apoi ca acest colocviu să îi poarte numele și, printr-o hotărâre cu implicații și valențe simbolice, să aibă loc alternativ, la Suceava, Chișinău și Cernăuți.

Ediția a XVII-a va sta sub semnul relației dintre *Timp și Limbaj*, temă pe cât de complexă și controversată, pe atât de fascinantă și provocatoare, în investigarea căreia s-au angajat mari personalități ale culturii umane, filozofi, lingviști, poeticieni, stilisticieni, istorici ai ideilor, scriitori, antropologi, istorici, istorici ai religiilor, fizicieni etc. Coșeriu însuși a abordat această temă și e suficient să amintim aici o capodoperă a operei sale, volumul *Sincronie, diacronie și istorie*, dar și volumul *Lingvistica textului* sau studiile *Timp și limbaj* și *Despre primatul istoriei*.

În concepția lui Eugeniu Coșeriu, raportul dintre *timp și limbaj* cuprinde patru aspecte principale.

Primul are în vedere *limbajul în timp*: „Vorbirea se dezvoltă în timp și așa-zisa *linearitate* a semnului lingvistic este reprezentată de fiecare dată de linii în sens unic cu o singură direcție. De aceea, există un permanent conflict *psihofiziologic* între actul prin care se gîndește semnificatul, chiar semnul întreg – unitar la orice nivel, nu numai la nivelul cuvîntului, ba chiar și la cel al frazei – și linearitatea materială a expresiei. S-ar putea spune că ceea ce reprezintă conținutul mental (semnificat și semnificant) este ca un cerc care trebuie să fie *desfăcut* într-o expresie materială. Subiectul vorbitor formează, sau cel puțin schițează mental semnul ca un cerc înainte de a-l organiza în forma lui exterioară ca o linie.” (Coșeriu, 2009: 334) Timpul spațializează limbajul, în sensul că unitatea circulară a substanței semnului, de la *cuvînt* la *text*, este desfăcută în linearitatea formală orientată dinspre trecut înspre viitor.

Al doilea aspect se referă la *timpul reprezentat de limbaj și în limbaj*: „Limbajul desemnează și structurează timpul cu ajutorul semnificatelor și, desemnîndu-l, îl reprezintă și îl face obiectiv: adică face din el un aspect al lumii omului, nu în mod diferit față de cum face obiective lucrurile, făcîndu-le să fie tocmai *aceste* sau *acele* lucruri, raportate la anumite modalități ale ființei delimitate ca atare și ordonate în cosmos.” (*Op. cit.*: 337) Altfel spus, limbajul numește timpul în felurite chipuri, făcînd din el un obiect al universului uman, cu o referențialitate concretă. Distincția dintre timpul lucrurilor (timpul fenomenal) și reprezentările lingvistice ale timpului (timpul lingvistic) a stat mereu în atenția filozofilor, dar mai ales a lingviștilor, cu precădere a acelor lingviști care au făcut și filozofie a limbajului. S-a observat că timpul lingvistic este de fapt timpul fenomenal așa cum e el reprezentat și verbalizat de fiecare limbă istorică în parte. În consecință, pot exista diferențe mari între aceleași fenomene percepute și reprezentările lor verbalizate. Coșeriu nu e de acord cu teza (susținută de Hamann și Herder) că timpul nu e decît un produs al limbajului, ci îi dă dreptate lui Kant, care consideră timpul (și spațiul, dealtminteri) ca formă *a priori*, adică „dimensiune intrinsecă și condiție anterioară experienței și intuiției realității”. (*Op. cit.*: 338) În privința timpului interior, al conștiinței și a raporturilor lui cu timpul exterior, al lucrurilor, Coșeriu pleacă de la opinia comună că „trecut, prezent și viitor – ca segmente ale timpului trăit, adică efectiv cunoscut și încă nereproiectat în *lume* ca obiect al

cunoașterii – corespund tipurilor de activități ale conștiinței și sînt esențial dimensiuni sau *vectori* ai acesteia.” (*Op. cit.*: 339) Însă o astfel de interpretare apare încă la Aristotel (*De memoria*) și Sfîntul Augustin (*Confesiuni*), iar mai apoi la Pantaleo Carabellese (*Critica concretului*) și, pe larg, la Martin Heidegger (*Ființă și timp*, v.în special § 65, pp. 427-438 din trad. rom.).

Al treilea aspect pe care Coșeriu îl supune atenției este *timpul ca poziție în timp*, problemă *spusă* de limbajul însuși. În *Sofistul*, Platon identifica două funcții de bază ale limbajului, *a numi* și *a spune*, funcții care, în linii mari, ar corespunde, din perspectiva istorică a limbilor, *lexicului* și *gramaticii*: „Astfel, cuvinte ca *timp trecut, prezent, viitor* și chiar *a zice, a vorbi* etc. «numesc», deci reprezintă propriul lor «denotatum», în timp ce forme ca *vorbește, vorbea, va vorbi*, dincolo de denumirea generică a acțiunii de «a vorbi», spun ceva despre aceasta: o atribuie cuiva ca o acțiune concretă și spun că aceasta se întîmplă, se întîmpla sau se va întîmpla. Partea discursului care, dincolo de funcția lexicală a numirii, are ca funcție principală aceea de a transforma «numirea» în «zicere», adică un cuvînt sau un grup de cuvinte într-o frază sau într-un discurs, este verbul, mai precis ca verb conjugat (ceea ce totuși nu înseamnă că nu sînt posibile fraze fără verb). Și, întrucît zicerea implică totdeauna o încadrare temporală (chiar dacă, eventual, vagă sau chiar negativă), verbul conjugat este și acela care, de obicei, situează în timp «faptele» despre care se vorbește (de aceea, Aristotel definea verbul ca «nume cu timp»)? Distincția dintre timpul *lexical* și timpul *gramatical* este deosebit de complexă pentru că timpul *numit* este întotdeauna linear, în timp ce timpul *spus* acționează pe mai multe planuri.

Al patrulea aspect al temei abordate de Coșeriu se referă la perspectiva individuală asupra limbajului, cea a textului/discursului, mai exact la „modurile de structurare în discursuri a timpului reprezentat și la tentativele de dominare a timpului obiectiv, de a-l remodela și chiar de a ieși din el”. E luată în discuție cunoscuta distincție a formalștilor ruși dintre *fabulă* și *subiect* și implicațiile ei ulterioare, mai ales în naratologie. Sînt comentate din această perspectivă fragmente literare din numeroși scriitori, de la Homer pînă la James Joyce și poetul spaniol contemporan Luis Rosales. Firește însă că modurile de structurare a timpului pot avea în vedere și alte tipuri de text/discurs: religios, mitologic, științific, juridico-administrativ, jurnalistic etc.

Reamintim că pentru Eugeniu Coșeriu limbajul „constituie construcția lumii proprii și specifice a omului ca ființă gînditoare; prin limbaj omul își construiește lumea sa spirituală, lume formată nu doar din lucruri, senzații, imagini și reprezentări individuale, ci și din semnificații corespunzătoare unor moduri de existență universale, și deci o lume care poate fi gîndită, în care omul se poate obiectiva ca ființă culturală (motiv pentru care nici limbajul nu este doar *una* dintre formele culturii, ci mai degrabă fundamentul și cadrul fiecărei culturi, deschiderea oricăror posibilități culturale). Ceea ce limbajul face cu fiecare intuiție a unei modalități de a fi, o face și cu intuiția timpului și a formelor sau a subdiviziunilor sale cu ajutorul unor cuvinte (adică semnificate ca *timp* și ca *trecut, prezent, viitor* etc.)” (2009: 337)

În studiul *Sincronie, diacronie și istorie*, Coșeriu îi repropune lui Saussure faptul că, „preocupat să stabilească în mod ferm sincronia și să deosebească punctul de vedere sincron de cel diacronic, [...] nu observă că diferența dintre cele două puncte de vedere este numai de perspectivă, și nu caută să le împace. Dimpotrivă, el transformă diferența de perspectivă într-o inacceptabilă antinomie reală, fără să observe că

faptul diacronic este, în realitate, producerea unui fapt sincron și că schimbarea și reorganizarea sistemului nu sînt două fenomene diferite, ci un singur fenomen.” (Coșeriu, 1997: 227) Din perspectivă teoretică, crede lingvistul român, „antinomia saussuriană poate fi depășită în mod radical numai concepînd limbajul ca *enérgeia*, adică înțelegînd schimbarea nu ca o simplă modificare a unui sistem deja dat, ci ca o permanentă constituire a sistemului.” (*Ibidem*: 237)

Una dintre universalii limbajului, *istoricitatea*, „rezultă din *creativitate* și *alteritate*. Ea înseamnă că tehnica activității lingvistice apare întotdeauna sub forma unor sisteme tradiționale proprii comunităților istorice, sisteme care se numesc *limbi*: ceea ce se creează în limbaj se creează întotdeauna într-o limbă.” (Coșeriu, 2016: 529-530) Faptul că sistemul persistă în timp nu înseamnă că limba este sincronă, ci este o dovadă a istoricității ei: „Limba *se face*, dar *facerea* ei este o *facere istorică*, nu cotidiană; este o *facere* într-un cadru de permanență și de continuitate. În felul acesta, considerată în două momente succesive ale istoriei sale, o limbă nu este «ni tout à fait une autre, ni tout à fait la même». Însă faptul că se menține parțial identică cu ea însăși și că încorporează tradiții noi este, tocmai, ceea ce asigură funcționalitatea ei ca limbă și caracterul ei de *obiect istoric*. Un obiect istoric există ca atare numai dacă este, în același timp, permanență și succesiune.” (Coșeriu, 1997: 247). Limba română, de pildă, nu înseamnă doar tot ceea ce s-a spus și s-a scris în română de la începuturile ei și pînă astăzi, ci și tot ceea ce se va spune vreodată în română.

Integralismul lingvistic, el însuși de sorginte structuralistă, poate trece *dincolo de* structuralism prin înglobarea creatoare a acestuia. Iată ce scria în 1980 Eugeniu Coșeriu despre necesara depășire a structuralismului canonic: „în momentul de față se cunosc destul de multe aspecte referitoare la structurile, funcțiile opozitive, omogenitatea limbilor; însă se cunosc foarte puține lucruri referitor la ceea ce face subiectul vorbitor real, care, fără îndoială, folosește structuri, însă nu doar structuri omogene, și folosește un întreg ansamblu de cunoștințe care nu se referă la structurile tehnicii libere, ci la *lucruri*, la folosirea metalingvistică, la diacronia actuală, la discursul repetat.” (Coșeriu, 2009: 299) Dezvoltarea explozivă ulterioară a unor științe ale limbajului precum pragmatica și analiza discursului (numită *lingvistica textului* de către Coșeriu) i-a dat din plin dreptate învățatului român. De aici și ponderea mai mare acordată de colocviul nostru lingvisticii textului, văzută ca o hermeneutică a sensului.

Cum bine se știe, celor trei perspective ale integralismului întemeiat de Eugeniu Coșeriu (*universală*, *istorică* și *individuală*) le corespund *limbajul*, *limba* și *textul/discursul*.

Primele două secțiuni ale colocviului nostru din acest an au în vedere *limbajul* și *limba*, iar următoarele patru toate tipurile de *texte/discursuri*.

SECȚIUNILE CISL 2023

1. Nivelul universal. Relația timp – limbaj în lingvistica generală, teoria și filozofia limbajului
2. Nivelul istoric al limbii din perspectiva raportului timp - limbaj
3. Nivelul individual. Timp și temporalitate în discursul și metadiscursul literar
4. Timp și temporalitate în comunicare. Discursul și metadiscursul non-literar
5. Problema temporalității în teoria și practica traducerii
6. Relația timp – limbaj: contextualizări didactice

Coordonatori CISL 2023:

Prof. dr. Sanda-Maria ARDELEANU

Prof. dr. Mircea A. DIACONU

Prof. dr. habil. Dorel FÎNARU

Comitetul onorific al CISL 2021

Alexandru Bantș, redactor-șef al revistei „Limba română”, Chișinău, Republica Moldova

Henri Boyer, prof. univ. dr., Universitatea „Paul Valéry”, Montpellier, Franța

Mircea Borcilă, prof. univ. dr., Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România

Iraida Condrea, prof. univ. dr. habil., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Johannes Kabatek, academician, prof. dr., Universitatea din Zürich, Elveția

Oscar Loureda Lamas, prof. univ. dr., Universitatea din Heidelberg, Germania

Ioan Oprea, prof. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Sergiu Pavlicenco, prof. univ. dr. habil., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Gheorghe Popa, prof. univ. dr. habil., Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova

Nicolae Saramandu, academician, Academia Română, București, România

Klaas Willems, prof. univ. dr., Universitatea din Gent, Belgia

Comitetul științific:

Sanda Maria Ardeleanu, prof.univ. dr., Universitatea « Ștefan cel Mare », Suceava, România

Cristina Bleorțu, doctor, Universitatea din Zürich, Elveția

Oana Boc, lector univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Eugenia Bojoga, lector univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Tatiana Ciocoi, conf. univ. dr. habil., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Claudia Costin, prof. univ. dr. habil., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Marius Cucu, lector univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Mircea Diaconu, prof.univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Constantin Dram, prof. univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România

Oliviu Felecan, prof. univ. dr. habil., Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, România

Dorel Fînaru, prof. univ. dr. habil., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
Alexandru Gafton, prof. univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România
Olga Gancevici, conf. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
Angela Grădinaru, conf. univ. dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Ion Guțu, conf.univ. dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Simona Modrean, prof. univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România
Viorica Molea, conf. univ. dr. habil., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Cristinel Munteanu, prof. univ. dr. habil., Universitatea din Pitești, Pitești, România
Dinu Moscal, cercetător științific III, Academia Română. Filiala Iași, România
Rodica Nagy, prof.univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
Enrique Nogueras, prof. univ. dr., Universitatea din Granada, Spania
Cristina Paladean, conf. univ. dr., Universitatea Națională „Yurii Fedkovic”, Cernăuți, Ucraina
Daniela Petroșel, conf. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
Elena Prus, prof.univ.dr. habil., Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, Republica Moldova
Maria Șleahțișchi, conf. univ. dr. habil., directorul Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”, Republica Moldova
Mariana Șovea, lector univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
Emma Tamâianu-Morita, prof. univ. dr., Kindai University, Osaka, Japonia
Luminița-Elena Turcu, conf. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
Ludmila Usatâi, conf. univ. dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Cristina Varga, lector univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România
Elena Varzari, conf. univ. dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Cornel Vîlcu, lector univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România
Felicia Vrânceanu, lector univ. dr., Universitatea Națională „Yurii Fedkovic”, Cernăuți, Ucraina
Ludmila Zbanț, prof. univ. dr. habil., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Comitetul de organizare

Sanda Maria Ardeleanu
Cristina Bleorțu
Claudia Costin
Marius Cucu
Mircea A. Diaconu
Anișoara-Nina Dumitrov
Ioan Fărnuș
Dorel Fînaru
Olga Gancevici
Daniela Hăisan
Cristinel Munteanu
Cristina Paladean
Daniela Petroșel
Arthur Suci
Mariana Șovea
Luminița-Elena Turcu
Felicia Vrânceanu
Ludmila Zbanț

Limbile de comunicare: română, franceză, engleză, spaniolă, italiană, germană, ucraineană.

Durata comunicărilor:

Comunicări individuale: 15 minute + 5 minute de discuții

Comunicări în plen: 30 de minute

Calendar:

- Trimiterea fișei de înscriere, a rezumatului și a notei bio-bibliografice: **1 iunie 2023**
- Confirmarea acceptării înscrierilor: **20 iunie 2023**
- Desfășurarea colocviului: **20-24 septembrie 2023**

Fișele de înscriere, rezumatele și notele bio-bibliografice vor fi transmise pe adresa colocviu.coseriu.usv@gmail.com

Actele CISL „Eugeniu Coșeriu”, Suceava, 2023 vor fi publicate în seria „Limbaje și comunicare”, vol. XVII.

FIȘĂ DE ÎNSCRIERE

Nume	
Prenume	
Titlu științific, științifico-didactic, funcție	
Afilieră	
Adresă	
Telefon	
E-mail	
Secțiunea	
Titlul lucrării (în limba comunicării și într-o limbă de circulație internațională)	
Cuvinte-cheie (5-6 cuvinte sau sintagme, în limba comunicării și într-o limbă de circulație internațională)	
Forma de participare – vă rugăm să bifați	Prezența fizică sau Online

Rezumatul, redactat în limba română sau într-o limbă de circulație internațională, va conține maximum 2000 de semne (cu interval) și va fi însoțit de o bibliografie ce va reflecta conținutul rezumatului.

Nota bio-bibliografică a autorului (autorilor) comunicării, până la 500 de semne (cu interval), va conține Nume, Prenume, titlul științific, afilierea, domeniile de interes științific, maximum 10 publicații relevante. Nota va fi prezentată în limba rezumatului, adică în română sau într-o limbă de circulație internațională.

Precizări organizatorice:

Taxa de participare (accesul la comunicări, mapa cu documente, certificatul de participare, pauzele de cafea, publicarea în volum cu ISBN a lucrărilor CISL): **50 de euro** sau echivalentul în lei la cursul zilei.

Taxa de participare va fi achitată până la data de **1 septembrie 2023** într-unul dintre conturile bancare următoare:

RO06RNCB0234037009580081, cont EUR deschis la BCR SUCEAVA, SWIFT RNCBROBU

sau

RO40TREZ59120F330500XXXX cont LEI deschis la TREZORERIA SUCEAVA.

Norme de tehnoredactare:

- format: A4, 12 TNR, 1 rând, margini pagină 20 mm, justified;
- titlul articolului – 12, TNR, majuscule, bold, centrat;
- numele autorului – sub titlu, 12, TNR, bold, centrat (grad didactic, instituție, localitate, țară);
- rezumat: 11, TNR, italic;
- 5 cuvinte-cheie: 11, TNR, italic;
- referințe bibliografice în text: (Coșeriu, 2009: 17)
- note de subsol: 10, TNR, 1,5, justified;
- numerotarea paginilor – jos, dreapta;
- bibliografia: la sfârșitul lucrării după modelul:

1. COȘERIU, Eugeniu, 2009, *Omul și limbajul său*, Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală, Antologie, argument, note, bibliografie și indici de Dorel Fînar, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.

2. KABATEK, Johannes, *Las categorizaciones de las lenguas, del lenguaje y de los discursos – teoría y ejemplos iberorrománicos*, în „Congreso Internacional de Lingüística y Filología Románicas”, Salamanca, 24 September 2001 – 30 September 2001, pp. 253-262.

3. TĂMĂIANU-MORITA, Emma, *Cîteva distincții conceptuale de bază într-o tipologie textuală de orientare integralistă*, în rev. „Limba română”, Chișinău, nr. 4-6, 2006, pp. 14-29.

Cazarea participanților este posibilă în căminele universității (gratuit) sau în hotelurile și pensiunile din oraș (contracost).

SUGESTII PENTRU O BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- ADAM, Jean-Michel, *La linguistique textuelle. Introduction à l'analyse textuelle des discours*, Armand Colin, Paris, 2005 (Trad. rom. *Lingvistica textuală. Introducere în analiza textuală a discursurilor*, Traducere de Corina Ifimia, Prefață de Rodica Nagy, Institutul European, Iași, 2008)
- AL-GEORGE, Sergiu, *Limbă și gândire în cultura indiană*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
- ARDELEANU, Sanda-Maria; BALAȚCHI, Raluca-Nicoleta; COROI, Ioana-Crina; MOROȘAN, Nicoleta-Loredana, avec la contribution de Dominique Maingueneau, *Perspectives discursives: concepts et corpus*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2007
- AUGUSTIN, Sfântul, *De dialectica/Despre dialectică*, Ediție bilingvă, introducere, note, comentarii și bibliografie de Eugen Munteanu, Editura Humanitas, București, 1991
- AUGUSTIN, Sfântul, *De magistro/Despre Învățător*, Ediție bilingvă, introducere, note, comentarii și bibliografie de Eugen Munteanu, Institutul European, Iași, 1995
- AUROUX, Sylvain (coordonator), *Histoire des idées linguistiques*, vol. I-III, Mardaga, Bruxelles, 1990, 1992, 1993
- AUROUX, Sylvain; DESCHAMPS, Jacques; KOULOUGHLI, Djamel, *La philosophie du langage*, Presses Universitaires de France, Paris 2004
- AUSTIN, J. L., *Cum să faci lucruri cu vorbe*, Traducere de Sorana Corneanu, Prefață de Vlad Alexandrescu, Editura Paralela 45, București, 2003 (Titlul original: *How to Do Things with Words*, Oxford University Press, 1962, trad. fr.: *Quand dire c'est faire*, Seuil, Paris, 1970)
- BENVENISTE, Émile, *Probleme de lingvistică generală*, vol. I-II, Traducere de Lucia Magdalena Dumitru, Editura Teora (imprint Universitas), București, 2000 (Titlul original: *Problèmes de linguistique générale*, vol.1: 1966, vol.2: 1974, Gallimard, Paris)
- BIDU-VRĂNCEANU, Angela; CĂLĂRAȘU, Cristina; IONESCU-RUXĂNDOIU, Liliana; MANCAȘ, Mihaela; PANĂ DINDELEGAN, Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București, 20052
- BLOOMFIELD, Leonard, *Language*, Allen and Unwin, Londres, 1965 (trad. fr. *Le langage*, Payot, Paris, 1970)
- BOBOC, Alexandru, *Limbaj și ontologie. Semiotica și filosofia modernă a limbajului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997
- BOJOGA, Eugenia; BOC, Oana; VÎLCU, Dumitru-Cornel (editori), *Coseriu: perspectives contemporaines*, tome 1, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2013, pp. 219-230
- BORCILĂ, Mircea, *Eugeniu Coșeriu, fondator al lingvisticii ca știință a culturii*, în vol. *Un lingvist pentru secolul XXI*, Editura Știința, Chișinău, 2002, pp. 31-39
- BORCILĂ, Mircea, *Eugeniu Coșeriu și bazele științelor culturii*, în „Academica”, XI, nr. 7-8 (127-128), mai-iunie 2001, pp. 22-23
- CASSIRER, Ernst, *Philosophie der symbolischen Formen*, vol. I: *Die Sprache*, Berlin, 1923 (Trad. fr.: *La Philosophie des formes symboliques*, vol. I: *Le langage*, Minit, Paris, 1992; Trad. rom.: *Filosofia formelor simbolice*, vol. I: *Limbajul*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008)
- CHOMSKY, Noam, *Aspects of the Theory of Syntax*, MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1965; trad. fr. *Aspects de la théorie syntaxique*, Seuil, Paris, 1971; trad. rom. *Aspecte ale teoriei sintaxei*, Traducere din limba engleză de Paul Schweiger și James E. Augerot, București, 1969 (litografiat)
- CHOMSKY, Noam, *Cunoașterea limbii*, Traducere de Alexandra Cornilescu, Ileana Baciș și Taina Dușescu Coliban, Postfață de Alexandra Cornilescu, Traducerea notelor de Ioan Dimitriu, Editura Științifică, București, 1996 (Titlul original: *Knowledge of Language: Its Nature, Origin and Use*, Praeger, New York, 1985)
- CHOMSKY, Noam, *Reflections on Language*, Pantheon Books, Random House, New York, 1975 (trad. fr.: *Réflexions sur le langage*, F. Maspero, Paris, 1977)
- [CHOMSKY, Noam], *Teorii ale limbajului. Teorii ale învățării. Dezbaterile dintre Jean Piaget și Noam Chomsky*, Editura Politică, București, 1988

- CODOBAN, Aurel, *Semn și interpretare. O introducere postmodernă în semiologie și hermeneutică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
- COPCEAG, Dumitru, *Tipologia limbilor romanice (în comparație cu limbile germanice și slave) – și alte studii lingvistice* – , Editura Clusium, Cluj, 1998
- COȘERIU, Eugeniu, *Concepția mea despre limbaj și lingvistică și receptarea ei în diferite țări din lume*, în rev. „Limba română”, Chișinău, nr. 6, 1998, pp. 13-17
- COSERIU, Eugenio, *El hombre y su lenguaje. Estudios de teoría y metodología lingüística*, Segunda edición, revisada, Biblioteca Románica Hispánica, Editorial Gredos, Madrid, 1991
- COSERIU, Eugenio, *El sistema verbal romanico*, Compilación y redacción de Hansbert Bertsch, Siglo Veintiuno Editores, Mexico, 1996 (Traducere după ediția germană originală *Das Romanische Verbalsystem*, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1976)
- COSERIU, Eugenio, *Essai d'une nouvelle typologie des langues romanes*, în vol. *** Université de Bucarest, *Cours d'été et Colloques Scientifiques*, Sinaia, 25 juillet-25 août, 1971
- COSERIU, Eugenio, *Estudios de lingüística románica*, Gredos, Madrid, 1977
- COSERIU, Eugenio, *Geschichte der Sprachphilosophie. Von den Anfängen bis Rousseau. Neu bearbeitet und erweitert von Jörn Albrecht. Mit einer Von-Bemerkung von Jürgen Trabant*, A. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2003 (Trad. rom.: *Istoria filozofiei limbajului. De la începuturi până la Rousseau*, Ediție nouă, augmentată de Jörn Albrecht, cu o remarcă preliminară de Jürgen Trabant, Versiune românească și indice de Eugen Munteanu și Mădălina Ungureanu, Cu o prefață la ediție românească de Eugen Munteanu, Humanitas, București, 2011)
- COȘERIU, Eugenio, *Gramática, semántica, universales. Estudios de lingüística funcional*, Biblioteca Románica Hispánica, Editorial Gredos, Madrid, 1978
- COSERIU, Eugenio, *Humanwissenschaften und Geschichte. Der Gesichtspunkt eines Linguisten*, Det Norske Videnskaps-Akademi, Årbok 1978, Oslo, 1979, pp. 118-130
- COSERIU, Eugenio, *Le latin vulgaire et le type linguistique roman*, în vol. József Herman (editor), *Latin vulgaire - latin Tardif*, Actes du 1er Colloque international sur le latin vulgaire et tardif (Pécs, 2-5 septembre 1985), Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1987, pp. 53-64
- COȘERIU, Eugeniu, *Limbaj și politică*, în „Revista de lingvistică și știință literară”, Chișinău, nr. 5, 1996, pp. 10-28
- COȘERIU, Eugeniu, *Lingvistica textului ca hermeneutică a sensului*, Traducere din limba spaniolă de Dorel Fînaru, în vol. Sanda-Maria Ardeleanu, Ioana-Crina Coroi, Mircea A. Diaconu, Dorel Fînaru (coord.), *Limbaje și comunicare*, vol. X, partea I, *Creativitate, semanticitate, alteritate*, Casa Editorială Demiug, Iași, 2009, pp. 127-129
- COȘERIU, Eugeniu, *Politici lingvistice* [Conferință în plen la ediția a VI-a a *Colocviului Internațional de Științe ale Limbajului*, Suceava, 2001], în vol. *Limbaje și comunicare*, volumul al VI-lea, partea I, Editura Universității Suceava, 2003, pp. 59-70
- COȘERIU, Eugen[iu], *Prelegeri și conferințe (1992-1993)*, supliment al publicației „*Anuar de lingvistică și istorie literară*”, T. XXXIII. 1992-1993, Seria A, Lingvistică, Iași, 1994
- COȘERIU, Eugen[iu], *Principiile lingvisticii ca știință a culturii*. Conferință ținută la Universitatea Al. I. Cuza” din Iași în deschiderea Colocviului omagial „Eugen Coșeriu – un mare lingvist contemporan”, 13 aprilie 1992, în „Analele științifice ale Universității Al. I. Cuza” din Iași, tom. XXXVII/XXXVIII (1991-1992), secț. 3, Lingvistică, pp.11-18
- COSERIU, EUGENIO, *Principios de semántica estructural*, Gredos, Madrid, 1977
- COȘERIU, Eugenio, *Textlinguistik. Eine Einführung*. Herausgegeben und bearbeitet von Jörn Albrecht, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1980; (Trad. rom.: Eugeniu Coșeriu, *Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, Ediție îngrijită de Jörn Albrecht, Versiune românească și index de Eugen Munteanu și Ana-Maria Prisacaru, cu o postfață de Eugen Munteanu, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013. Variantă spaniolă adăugită și îmbunătățită: *Lingüística del texto*. Introducción a la hermenéutica del sentido, Edición, anotación y estudio previo de Óscar Loureda, Arco Libros, Madrid, 2007
- COSERIU, Eugenio, *Verbinhalt, Aktanten, Diathese. Zur japanischen Ukemi-Bildung*, în *Sprache und Sprechen*. Festschrift für Eberhard Zwirner zum 80. Geburtstag, Tübingen, pp. 35-55
- COȘERIU, Eugeniu, *Zece teze despre esența limbajului și a semnificației*, Traducere comparativ-cumulativă de Nicoleta Moroșan și Dorel Fînaru după versiunile din limbile franceză și spaniolă, în vol. Sanda Ardeleanu, Crina Coroi, Mircea A. Diaconu, Dorel Fînaru (coordonatori), *Limbaje și comunicare*, vol. X, partea I: *Creativitate, semanticitate, alteritate*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009, pp. 9-12
- CUNIȚĂ, Alexandra, *Le verbe et ses arguments*, Tipografia Universității București, 1979

- DEELY, John, *Bazele semioticii*, Traducător Mariana Neț, Editura ALL, București, 1997
- DE MAURO, Tullio, *Introducere în semantică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978
- DOSPINESCU, Vasile, *Eugeniu Coșeriu și lingvistica textului*, în vol. *** *Limbaje și comunicare*, IX, partea I (Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului „Eugeniu Coșeriu”, Ediția a IX-a, Suceava). Editura Universității, Suceava, 2007, pp 72-88
- DOSPINESCU, Vasile, *Texte ou/et discours: le texte-discours*, în rev. ANADISS, nr. 4, decembrie 2007, pp. 76-88
- DRAGOȘ, Elena, *Introducere în pragmatică*, Casa Cărții de Știință, Cluj, 2000
- DUBOIS, Jean (coordonator), *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Larousse, Paris, 1994
- DUCROT, Oswald; SCHAEFFER, Jean-Marie, *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, Editura Babel, București, 1996
- DUCROT, Oswald; TODOROV, Tzvetan, *Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage*, Seuil, Paris, 1972
- ECO, Umberto, *Semiotica e filosofia del linguaggio*, Einaudi, Torino, 1984 (trad. fr.: *Sémiotique et philosophie du langage*, Presses Universitaires de France, Paris, 1988)
- ECO, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, Traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, Postfață și note de Cezar Radu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982
- ****Enciclopedie de filosofie și științe umane*, Traducere de Luminița Cosma ș.a., Editura ALL, București, 2004 (Titlul original: *L'Enciclopedia della Filosofia e delle Scienze Umane*, De Agostini, 1996)
- ****Encyclopedia of Indian Philosophies*, General editor: Karl H. Potter, volume V: *The Philosophy of the Grammarians*, Edited by Harold G. Coward; K. Kunjunni Raja, Motilal Banarsidass, Delhi, 1995
- ENESCU, Gheorghe, *Semantica logică*, în vol. ****Limbaj, logică, filozofie*, pp. 158-212
- EVSEEV, Ivan, *Semantica verbului. Categoriile de acțiune, devenire și stare*, Editura Facla, Timișoara, 1974
- ****Ferdinand de Saussure. Școala geneveză. Școala sociologică. Direcția funcțională. Școala britanică. Lingvistică saussuriană și postsaussuriană, Texte adnotate*, Redactori responsabili Lucia Wald și Elena Slave, Universitatea din București, Facultatea de Limbi Străine, București, 1985
- FODOR Jerry A.; KATZ, Jerrold J. (coord.), *The Structure of Language. Readings in the Philosophy of Language*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N. J., 1964
- FOUCAULT, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*, Traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu, Editura Univers, București, 1996 (Titlul original: *Les mots et les choses*, Gallimard, Paris, 1966)
- GREIMAS, Algirdas Julien, *Despre sens. Eseuri semiotice*, Traducere de Maria Carpov, Editura Univers, București, 1975 (Titlul original: *Du sens*, Seuil, Paris, 1970; *Du sens*, vol II, Seuil, Paris, 1983)
- GREIMAS, A.-J., *Sémantique structurale. Recherche de méthode*, Larousse. Paris, 1966
- GREIMAS, Algirdas Julien; COURTÈS, Joseph, *Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage*, Hachette, Paris, 1979
- GRIZE, Jean-Blaise, *Logique et langage*, Ophrys, Paris, 1990
- Grupul μ, *Retorica poeziei. Lectură lineară, lectură tabulară*, Editura Univers, București, 1997
- Grupul μ, *Retorică generală*, Editura Univers, București, 1974
- GUILLAUME, Gustave, *Prolégomènes à la linguistique structurale*, vol. I-II, Presses de l'Université Laval, Québec, 2003, 2004
- GUILLAUME, Gustave, *Temps et Verbe. Théorie des aspects, des modes et des temps*, suivi de *L'Architectonique du temps dans des langues classiques*, Champion, Paris, 1929 (reeditare 1964)
- HAGÈGE, Claude, *La structure des langues*, Quatrième édition corrigée, Presses Universitaires de France, Paris, 1995
- HAGÈGE, Claude, *L'homme de paroles. Contribution linguistique aux sciences humaines*, Fayard, Paris, 1985
- HARRIS, Z.S., *Discourse analysis*, rev. „Language”, nr. 28, 1952, pp. 1-30
- HARRIS, Zelling S., *Papers in Structural and Transformational Linguistics*, Reidel, Dordrecht, 1970
- HARRIS, Zelling S., *Structural Linguistics*, University of Chicago Press, Chicago, 1963
- HJELMSLEV, Louis, *Essais linguistiques*, Nordisk Sprog- og Kulturforlag, Copenhaga, 1959
- HJELMSLEV, Louis, *Le langage. Une introduction*, Éditions de Minuit, Paris, 1966
- HJELMSLEV, Louis, *Preliminarii la o teorie a limbii*, Traducere din limba engleză de D. Copceag, Centrul de Cercetări Fonetice și Dialectale, București, 1967 (litografiat)

- HJELMSLEV, Louis, *Prolégomènes a une théorie du langage*, Nouvelle édition traduite du danois par Una Canger avec la collaboration d'Annick Wewer, suivi de *La structure fondamentale du langage*, Traduit de l'anglais par Anne-Marie Leonard, Les Éditions de Minuit, Paris, 1971 (Titre de l'édition originale: *Omkring sprogteoriens grundlæggelse*, 1943)
- HUMBOLDT, Wilhelm von, *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*, Versiune românească, introducere, notă asupra traducerii, tabel cronologic, bibliografie și indici de Eugen Munteanu, Editura Humanitas, București, 2008
- IONESCU-RUXĂNDIOIU, Liliana, *Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, Ediția a II-a (revăzută), Editura ALL, București, 1999
- IONESCU-RUXĂNDIOIU, Liliana, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura ALL, București, 2003
- IORDAN, Iorgu; MANOLIU, Maria, *Introducere în lingvistica romanică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965
- IRIMIA, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Polirom, Iași, 1999
- IRIMIA, Dumitru, *Morfo-sintaxa verbului românesc*, Editura Universității „Al.I. Cuza”, Iași, 1997
- IRIMIA, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986
- IVĂNESCU, G., *Les lois fondamentales de l'évolution linguistique*, în Actes du X-e Congrès International des linguistes (1967), vol I, Editura Academiei, București, 1970, pp. 247-250
- IVĂNESCU, Gheorghe, *Le temps, l'aspect et la durée de l'action dans les langues indo-européennes*, în Mélanges linguistiques publiés à l'occasion du VIII – è Congrès international des linguistes à Oslo, București, 1957, pp. 23-61
- IVĂNESCU, G., *Lingvistică generală și românească*, Ediție, note și indice de Vasile Șerban și Vasile D. Țăra, Editura Facla, Timișoara, 1983
- JACOB, André, *Genèse de la pensée linguistique*, Avec la collaboration de Pierre Caussat et Robert Nadeau, Armand Colin, Paris, 1973
- JAKOBSON, Roman, *Essais de linguistique générale*, vol. I-II, Éditions de Minuit, Paris, 1963, 1973
- JAKOBSON, Roman; HALLE, Morris, *Fundamentals of Language*, Mouton, Haga, 1963, 19712
- JAKOBSON, Roman, *Questions de poétique*, Seuil, Paris, 1973
- JESPERSEN, Otto, *Language, its Nature, Development and Origin*, Allen and Unwin, Londres, 1968 (prima ediție 1922)
- JESPERSEN, Otto, *La Philosophie de la grammaire*, Éditions de Minuit, Paris, 1971 (Titlul original: *The Philosophy of Grammar*, 1924)
- KABATEK, Johannes, *Las categorizaciones de las lenguas, del lenguaje y de los discursos – teoría y ejemplos iberorrománicos*, în „Congreso Internacional de Lingüística y Filología Románicas”, Salamanca, 24 September 2001 – 30 September 2001, pp. 253-262
- KABATEK, Johannes, *Tradiție și inovație: abordări lingvistice de la Saussure pînă în secolul al XXI-lea*, în vol. Sanda-Maria Ardelea, Ioana-Crina Coroi, Dorel Fînar (coordonatori), *Limbaje și comunicare*, vol. XIII, partea a II-a, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2015, pp. 69-85
- KABATEK, Johannes, *Tradiții discursive*. Studii, Editori: Cristina Bleorțu, Adrian Turculeț, Carlota de Benito Moreno, Miguel Cuevas-Alonso, Editura Academiei Române, București, 2015
- KERBRAT-ORECCHIONI, Catherine, *La connotation*, Presses Universitaires de Lyon, 1977
- KERBRAT-ORECCHIONI, Catherine, *La conversation*, Seuil, Paris, 1996
- KERBRAT-ORECCHIONI, Catherine, *L'énonciation. De la subjectivité dans la langage*, Armand Colin, Paris, 1980
- KERBRAT-ORECCHIONI, Catherine, *Les actes de langage dans le discours*, Nathan, Paris, 2001
- KERBRAT-ORECCHIONI, Catherine, *Les interaction verbales. Approche interactionnelle et structure des conversations*, Tome 1, Troisième édition, Armand Colin, Paris, 1998
- LAZĂR, Lucian, *Dimensiunea istorică a limbajului în lingvistica integrală*, în SUBB, Philologia, nr. 4, 2001, pp. 15-34
- LĂZĂROIU, George, *Gîndire, limbaj, realitate. Programul lui Ludwig Wittgenstein*, I, Editura Cartea Universitară, București, 2004
- ****Limbaj, logică, filozofie*, Editura Științifică, București, 1968
- LYONS, John, *Introducere în lingvistica teoretică*, Traducere de Alexandra Cornilescu și Ioana Ștefănescu, Editura Științifică, București, 1995 (Titlul original: *Introduction to Theoretical Linguistics*, Cambridge University Press, 1968)
- MAINGUENEAU, Dominique, *Aborder la linguistique*, Seuil, Paris, 1996

- MAINGUENEAU, Dominique, *Discursul literar. Paratopie și scenă de enunțare*, Institutul European, Iași, 2007
- MAINGUENEAU, Dominique, *L'analyse du discours. Introduction aux lectures de l'archive*, Hachette, Paris, 1991
- MAINGUENEAU, Dominique, *L'énonciation en linguistique française*, Nouvelle édition, Hachette, Paris, 1999
- MALMBERG, Bertil, *Le langage, signe de l'humain*, Picard, Paris, 1979
- MARINO, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Dacia, Cluj, 1987
- MARTINET, André, *Elemente de lingvistică generală*, Traducere și adaptare la limba română de Paul Miclău, Editura Științifică, București, 1970 (Titlu original: *Éléments de linguistique générale*, Armand Colin, Paris, 1967)
- MARTINET, André, *Fonction et dynamique des langues*, Armand Colin, Paris, 1989
- MARTINET, André (coord.), *Le langage*, „Encyclopedie de la Pléiade”, Gallimard, Paris, 1968
- MEILLET, Antoine, *Introduction à l'étude comparative des langues indo-européennes*, Hachette, Paris, 1903 (reeditare 1964)
- MEILLET, Antoine, *Linguistique historique et linguistique générale*, vol. I-II, Champion et Klincksieck, Paris, 1921, 1936 (reeditare vol. I, 1958 ; vol. II, 1952)
- MICLĂU, Paul, *Raportul dintre conținut și formă în limbă*, în rev. „Limbă și literatură”, XI, 1966, pp. 339-350
- MICLĂU, Paul, *Semiotica lingvistică*, Editura Facla, Timișoara, 1977
- MOESCHLER, Jacques; AUCHLIN, Antoine, *Introducere în lingvistica contemporană*, Traducere din limba franceză: Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 2005
- MOESCHLER, Jacques; REBOUL, Anne, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Editura Echinox, Cluj, 1999
- MOESCHLER, Jacques; REBOUL, Anne, *Pragmatique du discours*, Armand Colin, Paris, 1998
- MOUNIN, Georges (coordonator), *Dictionnaire de la linguistique*, Presses Universitaires de France, Paris, 1974
- MOUNIN, Georges, *Linguistique et philosophie*, Presses Universitaires de France, Paris, 1975
- MUNTEANU, Cristinel (editor), *Discursul repetat între alteritate și creativitate*, Institutul European, Iași, 2008
- MUNTEANU, Cristinel, *Lingvistica integrală coșeriană. Teorie, aplicații și interviuri*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2012
- NAGY, Rodica, (coord.), *Dicționar de analiză a discursului*, Institutul European, Iași, 2015
- NEȚ, Mariana, *Lingvistică generală, semiotică, mentalități. O perspectivă de filosofie a limbajului*, Institutul European, Iași, 2005
- NEVEU, Franck, *Dictionnaire des sciences du langage*, Armand Colin, Paris, 2004
- NICULESCU, Alexandru, *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, vol. 1: *Contribuții gramaticale*, Editura Științifică, București, 1965; vol 2: *Contribuții socioculturale*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978; vol. 3: *Noi contribuții*, Editura Clusium, Cluj, 1999; vol. 4: *Elemente de istorie culturală*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2003
- OANCEA, Ileana, *Lingvistică romanică și lingvistică generală. Interferențe*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999
- OANCEA, Ileana, *Romanitate și istorie*, Editura de Vest, Timișoara, 1993
- OPREA, Ioan, *Comunicare culturală și comunicare lingvistică în spațiul european*, Institutul European, Iași, 2008
- OPREA, Ioan, *Elemente de filozofia limbii*, Institutul European, Iași, 2007
- OPREA, Ioan, *El rumano o la romanidad como europenismo*, în vol. Sanda Reinheimer Rîpeanu; Ioana Vintilă-Rădulescu (coordonatori), *Limba română, limbă romanică. Omagiu acad. Marius Sala – la împlinirea a 75 de ani*, Editura Academiei Române, București, 2007, pp. 419-424
- OPREA, Ioan, *Lingvistică și filozofie*, Institutul European, Iași, 1992
- [PĀNINI], *Astādhyāyī of Pānini*, Roman Transliteration and English Translation by Sumitra M. Katre, Motilal Banarsidass, Delhi, 1989
- [PĀNINI], *La grammaire de Pānini*, Traduite du sanskrit avec des extraits des commentaires indigènes par Louis Renou, Fascicule 1 – 1947, Fascicule 2 – 1951, Fascicule 3 et index – 1954, Klincksieck, Paris
- PEIRCE, Charles S., *Semnificație și acțiune*, Prefață de Andrei Marga, selecția textelor și traducere din limba engleză Delia Marga, Humanitas, București, 1990

- PHILIPPIDE, Alexandru, *Opere alese. Teoria limbii*, Editate de G. Ivănescu și Carmen-Gabriela Pamfil, cu un studiu introductiv și comentarii de G. Ivănescu, Editura Academiei, București, 1984
- [PIAGET, Jean], *Teorii ale limbajului. Teorii ale învățării. Dezbaterile dintre Jean Piaget și Noam Chomsky*, Studiu introductiv: Călina Mare, În românește de Ecaterina Popa ș.a., Editura Politică, București, 1988
- POPESCU, Iulian, *Timp și limbaj. Introducere în lingvistica lui Gustave Guillaume*, Institutul European, Iași, 2006
- POTTIER, Bernard, *Linguistique générale. Théorie et description*, Klincksieck, Paris, 1974
- POTTIER, Bernard, *Sémantique générale*, Presses Universitaires de France, Paris, 1992
- POTTIER, Bernard (coord.), *Les sciences du langage en France au XXe siècle*, vol. I-II, Selafl, Paris, 1980 (reeditare Peeters-France, 1992)
- PRIETO, Luis, *Études de linguistique et de sémiologie générale*, Droz, Genève, 1975
- PRIETO, Luis, *Principes de noologie: fondements de la théorie fonctionnelle du signifié*, Mouton, La Haye, 1964
- PUȘCARIU, Sextil, *Limba română*, vol 1: *Privire generală*, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1940 (reeditare 1976); vol. 2: *Rostirea*, Ediție îngrijită de Magdalena Vulpe, Studiu introductiv de Andrei Avram, Editura Academiei Române, București, 1994
- RASTIER, François, *Sémantique interprétative*, Presses Universitaires de France, Paris, 1987
- RASTIER, François, *Sens et textualité*, Hachette, Paris, 1989
- REBOUL, Anne; MOESCHLER, Jacques, *Pragmatica, azi. O nouă știință a comunicării*, Editura Echinoc, Cluj, 2001
- REBOUL, Anne; MOESCHLER, Jacques, *Pragmatique du discours. De l'interprétation de l'énoncé à l'interprétation du discours*, Armand Colin, Paris, 1998
- REINHEIMER RÎPEANU, Sanda, *Lingvistica romanică. Lexic – fonetică – morfologie*, Editura ALL, București, 2001
- ROSETTI, Al., *Filosofia cuvîntului*, Editura Minerva, București, 1989
- ROSETTI, Al., *Le Mot. Esquisse d'une théorie générale*, Copenhague et Bucarest, 2e édition, 1947
- ROVENȚA-FRUMUȘANI, Daniela, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, Editura Tritonic, București, 2004
- ROVENȚA-FRUMUȘANI, Daniela, *Argumentarea. Modele și strategii*, Editura ALL, București, 2000
- ROVENȚA-FRUMUȘANI, Daniela (coordonator), *Ipostaze discursive*, vol. I-II, Editura Universității din București, București, 2009, 2011
- ROVENȚA-FRUMUȘANI, Daniela, *Semiotică, societate, cultură*, Institutul European, Iași, 1999
- SALA, Marius, *De la latină la română*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998; *Du latin au roumain*, L'Harmattan, Paris, 1999; *Ratengo kara rumaniago he-rumania goshi*, Osaka, 2001; *Del latin al rumano*, Uniön Latina/Univers Enciclopedic, Paris/București, 2002; *Dal latino al romeno*, Edizioni dell'Orso, Torino, 2004; *From Latin to Romanian. The historical development of Romanian in a comparative Romance context*, Romance Monographs, University of Mississippi, 2005
- SALA, Marius (coord.), *Enciclopedia limbilor romanice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989
- SALA, Marius (coord.), *Enciclopedia limbii române*, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001
- SAPIR, Edward, *Le langage. Introduction à l'étude de la parole*, Petite Bibliothèque Payot (nr. 104), Paris, 1970 (Titlul original: *Language: an Introduction to the Study of Speech*, 1921)
- SAUSSURE, Ferdinand de, *Cours de linguistique générale*, ed. critique par Tullio de Mauro, Payot, Paris, 1973
- SAUSSURE, Ferdinand de, *Curs de lingvistică generală*, Traducere și cuvînt înainte de Irina Izverna Tarabac, Polirom, Iași, 1998
- SAUSSURE, Ferdinand de, *Écrits de linguistique générale*, Établis et édités par Simon Bouquet et Rudolf Engler avec la collaboration d'Antoinette Weil, Gallimard, Paris, 2002 (Trad. rom.: *Scrieri de lingvistică generală*, Traducere de Luminița Botoșineanu, Polirom, Iași, 2004)
- SCHAFF, Adam, *Introducere în semantică*, Editura Științifică, București, 1966
- SCHAFF, Adam, *Langage et connaissance*, suivi de *Six Essais sur la philosophie du langage*, Anthropos, Paris, 1969
- SEARLE, John R., *Expression an Meaning*, Cambridge University Press, Cambridge, 1979 (trad. fr.: *Sens et expression*, Éditions de Minuit, Paris, 1982)

- SEARLE, John R., *Realitatea ca proiect social*, Traducere de Andreea Deciu, Prefață de Monica Spiridon, Polirom, Iași, 2000 (Titlul original: *The Construction of Social Reality*, 1995)
- SEARLE, John R., *Speech-Acts, An Essay in the Philosophy of Language*, Cambridge University Press, 1969 (trad. fr.: *Les Actes du langage. Essai de philosophie du langage*, Hermann, Paris, 1973)
- SEBEOK, Thomas A., *Semnele: o introducere în semiotică*, Traducere din engleză după ediția a II-a definitivă de Sorin Mărculescu, Humanitas, București, 2002
- SECHEHAYE, Albert, *Essai sur la structure logique de la phrase*, Champion, Paris, 1926 (reeditare 1950)
- ****Semiotică și filosofie. Texte de referință*. Selecția, studiul introductiv, notele și comentariile de Alexandru Boboc, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998
- ****Semnificație și comunicare în lumea contemporană*, Prezentare, antologare și îngrijire de Solomon Marcus, Editura Politică, București, 1985
- SIMENSCHY, Th.; IVĂNESCU, Gh., *Gramatica comparată a limbilor indoeuropene*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981
- SLAMA-CAZACU, Tatiana, *Psiholingvistica – o știință a comunicării*, Editura ALL, București, 1999
- STEINER, George, *După Babel. Aspecte ale limbii și traducerii*, Traducere de Valentin Negoită și Ștefan Avădanei, Prefață de Ștefan Avădanei, Editura Univers, București, 1983 (Titlul original: *After Babel*, Oxford University Press, New York and London, 1975)
- ȘERBĂNESCU, Andra, *Cum gândesc și cum vorbesc ceilalți*. Prin labirintul culturilor, Polirom, Iași, 2007
- TAGLIAVINI, Carlo, *Originile limbilor neolatine – Introducere în filologia romanică –*, Versiune românească îngrijită și coordonată de Alexandru Niculescu, Traducere: Anca Giurescu și Mihaela Cârstea-Romașcanu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977
- TĂMĂIANU-MORITA, Emma, *Cîteva distincții conceptuale de bază într-o tipologie textuală de orientare integralistă*, în rev. „Limba română”, Chișinău, nr. 4-6, 2006, pp. 14-29
- TĂMĂIANU, Emma, *Fundamentele tipologiei textuale. O abordare în lumina lingvisticii integrale*, Clusium, Cluj-Napoca, 2001
- TĂMĂIANU-MORITA, Emma; ULRICH, Miorița (coordonator), *Limba primar vs. Metalimba*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2008
- ****Teorii ale limbajului. Teorii ale învățării. Dezbaterile dintre Jean Piaget și Noam Chomsky*, Editura Politică, București, 1988
- ****Un lingvist pentru secolul XXI*, Materiale ale Colocviului internațional „Filologia secolului XXI”, organizat cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii Prof. Eugeniu Coșeriu (Bălți, 18-19 mai, 2001), coordonatori: prof. dr. Gheorghe Popa, conf. dr. Marin Șleahțișchi, dr. Nicolae Leahu, Editura Știința, Chișinău, 2002
- VASILIU, Emanuel, *Elemente de filosofie a limbajului*, Editura Academiei Române, București, 1995
- VASILIU, Emanuel, *Introducere în teoria limbii*, Editura Academiei Române, București, 1992
- VASILIU, Emanuel, *Introducere în teoria textului*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990
- VÎLCU, Cornel, E. Coșeriu și „răsturnarea lingvistică”. O (nouă) deschidere spre postmodernitate, în SUBB, Philologia, nr. 4, 2001, pp. 117-128
- VÎLCU, Dina, *Integralism vs. generativism. O confruntare de ansamblu a celor două abordări lingvistice*, în SUBB, Philologia, nr. 4, 2001, pp. 35-46
- VENDRYES, Joseph, *Le langage. Introduction linguistique à l'histoire*, La Renaissance du Livre, Paris, 1929 (reeditare Albin Michel, Paris, 1968)
- VINTILĂ-RĂDULESCU, Ioana, *Introducere în lingvistica generală*, Editura Pro Universitaria, București, 2006
- VÎLCU, Dumitru Cornel, *Orizontul problematic al integralismului (Integralism și fenomenologie – vol. I)*, Editura Argonaut&Scriptor, Cluj-Napoca, 2010
- WHORF, Benjamin Lee, *Language, Thought and Reality*, Selected Writings of Benjamin Lee Whorf, Edited and with an introduction by John B. Carroll, Forewords by Stuart Chase, The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology Cambridge, Massachusetts, 1956
- ZUMTHOR, Paul, *Babel sau nedesăvîrșirea*, Polirom, Iași, 1998